

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Національний аграрний університет Вірменії
Опольський політехнічний університет (Польща)
Інститут Європейської освіти (Болгарія, Софія)

CARAH Experimentation farm Potato Warning System Department (Belgium)

Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту рослинництва імені В.Я.Юрьєва НААН України

Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва

Уманський національний університет садівництва

Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція
імені М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Українська медична стоматологічна академія

Приватне підприємство «Агроекологія»

*Кафедра захист рослин
Кафедра екології, збалансованого
природокористування та захисту довкілля*

**Міжнародна науково-практична конференція
«Захист і карантин рослин: історія та сьогодення»
(присвячена 110-річниці створення відділу
захисту рослин Полтавської дослідної
станції імені М.І.Вавилова)**

24-25 листопада 2020 р.

Захист і карантин рослин: історія та сьогодення» (присвячена 110-річниці створення відділу захисту рослин Полтавської дослідної станції імені М.І.Вавилова) : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Полтава, 24-25 листопада 2020 р.). Полтава: ПДАА, 2020. 148 с.

Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ), Посвідчення № 715 від 23 листопада 2020 р. (Міжнародна науково-практична конференція «Захист і карантин рослин: історія та сьогодення» (присвячена 110-річниці створення відділу захисту рослин Полтавської дослідної станції імені М. І. Вавилова).

У збірнику представлені тези, присвячені сучасним проблемам захисту і карантину рослин, фітосанітарного моніторингу та розвитку агроєкосистем України. Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, здобувачів вищої освіти та аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських підприємств АПК різної організаційно-правової форми господарювання та всіх, кого цікавить проблематика сучасного захисту рослин в агроєкосистемах України.

The collection presents theses devoted to modern problems of plant protection and quarantine, phytosanitary monitoring and development of agroecosystems of Ukraine. The materials are intended for researchers, teachers, graduates and graduate students, specialists and managers of agricultural enterprises of various organizational and legal forms of management and all who are interested in modern plant protection in agroecosystems of Ukraine.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Доля Микола Миколайович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри інтегрованого захисту і карантину рослин Національного університету біоресурсів і природокористування України, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України.

Гапон Світлана Василівна – доктор біологічних наук, професор кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавської державної аграрної академії (протокол № 7 від 15.12.2020 року)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

Передерій Б.М., Поспелова Г.Д., Нечипоренко Н.І.	ВПЛИВ ПОШКОДЖЕННЯ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ КЛОПОМ ШКІДЛИВОЮ ЧЕРЕПАШКОЮ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ	51
Піщаленко М.А., Зігаленко О.І.	СТРАТЕГІЧНИЙ ПРОГНОЗ ПОПУЛЯЦІЇ ТУРУНІВ В АГРОЦЕНОЗАХ ПШЕНИЦІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	54
Піщаленко М.А., Ріг В. В.	АНАЛІЗ БАГАТОРІЧНОЇ ДИНАМІКИ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПОПУЛЯЦІЙ РЯДУ DIPTERA ТА ПРОГНОЗ ЇХ ПОЯВИ В АГРОЦЕНОЗАХ З ПШЕНИЦЕЮ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	56
Піщаленко М.А., Сліпко О.В.	ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ТА ПРОГНОЗ ПОЯВИ ЛУЧНОГО МЕТЕЛИКА (<i>MARGARITIA STICTICALIS</i> L.) В АГРОЦЕНОЗАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	59
Писаренко В.Н., Пономаренко С.В., Гаспарян Г.А.	ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА ЖУЖЕЛИЦ (<i>COLEOPTERA, CARABIDAE</i>) ПШЕНИЧНЫХ ЦЕНОЗОВ ПРИ ОРГАНИЧЕСКОМ ЗЕМЛЕДЕЛИИ	62
Тихомиров В.А., Ткач С.В., Нечипоренко Н.І., Коваленко Н.П.	АНАЛІЗ НАСІННЄВОЇ ІНФЕКЦІЇ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	65
Тур В.Ю., Поспелова Г.Д., Нечипоренко Н.І.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОРЕНЕВИХ ГНИЛЕЙ ВИКИ ЯРОЇ	67
Фуга М.А., Нечипоренко Н.І.	ФІТОПАТОЛОГІЧНА ОЦІНКА ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ	70
РОЗДІЛ 3. ІНТЕГРОВАНІЙ ЗАХИСТ І КАРАНТИН РОСЛИН		73
Туренко В.П., Синявін А.В.	СОРТОВА СТІЙКІСТЬ СУНИЦІ САДОВОЇ ДО БЛІО ПЛЯМИСТОСТІ В УМОВАХ СХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	73
Антонець О. А., Грінченко П.В.	УРОЖАЙНІСТЬ КУКУРУДЗИ У ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГЕРБІЦИДНОГО ЕФЕКТУ	75
Батова О.М.	РОЛЬ ФУНГЦИДІВ В ОБМЕЖЕННІ ПОШИРЕНОСТІ І РОЗВИТКУ СЕПТОРІОЗУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	79
Вовканич М.В., Поспелова Г.Д., Нечипоренко Н.І.	ВПЛИВ СПОСОБІВ ВИРОЩУВАННЯ ТОМАТІВ НА УРАЖЕННЯ ФІТОФТОРОЗОМ	82
Гангур В. В., Гангур М. В., Руденко В. В.,	ВПЛИВ СПОСОБІВ ТА ГЛИБИНИ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ФОРМУВАННЯ ЗАБУР'ЯНЕНОСТІ ПОСІВІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	84
Леонтьюк І.Б., Ковтунюк З.І.	ЕКОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА КАПУСТІ КОЛЬРАБІ	86
Ляшенко В. В.	СИСТЕМИ ДОГЛЯДУ ЗА ПОСІВАМИ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО	90
Бараболя О.В., Мироненко С.С.	ВПЛИВ ДОБРІВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ЯРОЇ	92
Писаренко В.М., Коровніченко С.Г.	ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНА СОЇ	94

7. Карий Д. Л., Бараболя О.В. Сорти пшениці озимої для підзони переходу лісостепу в степ. *Матеріали студентської наукової конференції (16-17 квітня 2020 р. Полтава)*. Полтава, 2020. С. 47-49.
8. Бараболя О.В. Вплив агроекологічних факторів на урожайність та якість зерна пшениці твердої ярої в Лівобережній лісостеповій зволоженій підзоні. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук. Харків, 2009. 143 с.

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНА СОЇ

Писаренко В.М. Коровніченко С.Г.
Полтавська державна аграрна академія

Соє є найважливішою культурою в світовому землеробстві, що набула широкого поширення за комплекс цінних властивостей і багатоцільове використання, а також за агрономічні та екологічні переваги порівняно з багатьма сільськогосподарськими культурами. Це пов'язано з унікальним складом її насіння, що містить до 45 % біологічно повноцінного білка і 26% високоякісного харчового масла [2]. Соє – цінна білково-олійна культура. За обсягами виробництва вона займає четверте місце в світі після пшениці, рису і кукурудзи. Тільки з 2017 по 2019 рр. площі посівів сої в світі зросли з 75,5 до 91,4 млн. га, а валовий збір її насіння – з 176,7 до 209,6 млн. тонн [2]. Більша частина світового виробництва сої припадає на США, Бразилію та Аргентину, які є основними експортерами її зерна.

На сьогодні соє – стратегічна і одна із ринково-орієнтованих культур сучасного землеробства. Завдяки унікальному хімічному складу, використання насіння цієї культури, як високобілкової сировини, здатне в значній мірі вирішити проблему рослинного білка. Незважаючи на те, що за останній час спостерігається різке зростання площ зайнятих під соєю, продуктивність її посівів залишається незначною – на рівні 1,1-1,4 т/га і це при високому потенціалі сучасних вітчизняних сортів сої, з врожайністю 20-25 ц/га і більше [1]. Це в свою чергу свідчить про недостатню вивченість особливостей росту і розвитку рослин, формування фотосинтетичних параметрів посівів, впливу попередників та норм висіву насіння на урожай і його якість. Тому, поряд із збільшенням площ посіву і виробництва сої, важливого значення набуває наукове обґрунтування і розробка прийомів технології вирощування сортів цієї культури, які повинні забезпечувати підвищення рівня урожаю та якості зерна в умовах Лісостепу України. Серед чинників, які стримують збільшення виробництва насіння сої, слід відзначити недосконалість окремих елементів зональної технології її вирощування, що особливо відчутне при надходженні у виробництво нових сортів. Тому дослідження цього питання на сьогодні є актуальним і своєчасним.

При дослідженні впливу різноманітних факторів на урожайність сої в умовах Полтавської області нами встановлено, що основними чинниками, від яких вона залежить є запаси ґрунтової вологи та особливості агротехніки її вирощування. Дослідження показали, що найменша втрата продуктивної вологи – 144,8-152,9 мм на 1 тону насіння відзначався у сої третього терміну посіву (температура ґрунту на глибині загортання насіння 16-18 °С). Умови харчового режиму і максимальне споживання поживних речовин із ґрунту культурою при третьому строку посіву, сприяло кращому росту і розитку рослин, а в кінцевому результаті отримання максимального врожайності.

Тривалість міжфазних періодів і довжина вегетаційного періоду досліджуваних сортів сої також залежала від строку сівби. Найбільш тривалими міжфазні періоди були при першому терміні посіву і найбільш короткими – при четвертому. Тривалість вегетаційного періоду середньораннього сорту Дон 21 при першому терміні склала – 123, при другому – 119, при третьому – 116 і при четвертому – 112 днів. Вегетаційний період середньостиглого сорту Діва становив 134; 129; 126; 120 днів відповідно при першому, другому, третьому і четвертому термінах сівби.

Найбільші значення елементів структури врожаю: число бобів на рослині (19,6-21,8 шт.), маса насіння з рослини (3,90-4,75 г), маса 1000 насінин (149,0-149,6 г) були відзначені при третьому терміні посіву.

Максимальна врожайність насіння сої отримана досліджуваними сортами в третьому терміні посіву: середньоранній сорт Дон 21 – 1,56 т/га, середньостиглий Діва – 1,81 т/га. Найбільший вміст білку в насінні сої спостерігався у сої четвертого терміну посіву (41,70-42,34%), проте максимальний його збір з одиниці площі було отримано у сортів сої Дон 21 – 582 кг/га і Діва – 662 кг/га при третьому терміні посіву. При посіві в інші терміни цей показник знижувався на 13-80 кг/га.

Застосування ризоторфіну і мікродобрив на природному фоні і на фоні добрив позитивно впливало на польову схожість насіння (87,3-89,9 %), збереження рослин до збирання (78,3-82,0 %), а також елементи структури врожаю – число бобів на рослині (16,7-22,6 шт.), масу насіння з рослини (4,75-5,80 г), масу 1000 насінин (153,1-166,2 г). Найбільша врожайність у досліджуваних сортів на природному фоні – була отримана при спільній обробці насіння ризоторфіном (200 г/га) і мікродобривами (30 г/га) + Мо (50 г/га), був відзначений найбільший вміст білка в насінні (41,91-44,1 %) і вихід його з одиниці площі (535-762 кг/га). Також нами було встановлено пряму залежність значення показників фотосинтетичної діяльності посіву сої та величини її симбіотичного апарату від передпосівного її обробітку ризоторфіном та мікродобривами.

Бібліографія

1. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин: фітосанітарний моніторинг, методи захисту рослин, інтегрований захист: Посібник. Полтава: Інтерграфіка. 2007. 255 с.
2. www.mcx.ru/navigation/docfeeder/show/164.htm

ВПЛИВ ІНТЕНСИВНОСТІ ХІМІЗАЦІЇ НА ЯКІСТЬ КАПУСТИ

Піщаленко М.А., Зосім В.С.
Полтавська державна аграрна академія

Капустяні культури родини капустяні (Brassicaceae) налічують 375 родів і більше 3200 видів. Це однорічні, дворічні та багаторічні рослини частіше трав'янисті, рідше напівчагарники і чагарники. Найбільше значення і поширення серед цієї родини по праву отримали капустяні культури. Все розмаїття вирощуваних видів капусти відноситься до роду *Brassica* L. Серед них є як дворічні, так і однорічні рослини. Капуста білокачанна займає провідне місце серед овочевих культур в світі. Овочівники більшості країн займають під капустою значні площі. Особливо широко обробляють її в країнах з помірним кліматом. Широкому поширенню капусти сприяє її холодостійкість, висока урожайність, хороша лежкість і значна поживна цінність в поєднанні з хорошими смаковими якостями. Капуста – найважливіше джерело необхідних для організму людини вітамінів, вуглеводів, мінеральних речовин. Вміст білка в капусті досягає 1,1-3,3 %, при цьому в сортах для тривалого зберігання міститься більше сухих речовин (8,6-11 %), цукрів (1,6-5,3 %) і вітамінів, ніж в сортах з коротким терміном зберігання [1].

Капуста є холодостійких рослиною. Насіння можуть проростати при температурі 2-3°C, але в таких умовах цей процес йде дуже повільний. При температурі 18-20°C сходи з'являються на 3-4 день. Найбільш сприятливою для розсади є температура 12-15°C, так як її ріст відбувається сповільнено, що в поєднанні з правильним живленням забезпечує кращу якість щодо міцності і загартування рослин. Для дорослих рослин сприятливою є температура в межах 20°C. Температура вище 25°C негативно позначається на зростанні і утворенні качанів. Капуста білокачана – світловибаглива рослина. За своєю природою вона відноситься до рослин довгого дня. З овочевих культур капуста білокачанна в найбільшій мірою вимоглива до вологи. Критичними періодами і фазами потреби рослин у волозі є: проростання насіння, приживлюваність розсади після посадки у відкритий ґрунт, формування качана. Капуста – одна з найбільш вимогливих рослин до родючості ґрунту. Краще її вирощувати на легко суглинних і супіщаних ґрунтах з глибоким орним шаром і високим вмістом гумусу. Оптимальна реакція ґрунтового середовища рН 6,5-7,5 на чорноземах і дерново-підзолистих ґрунтах, 5,0-5,5 – на торф'янистих.